

Kaip protas, taip ir patyrimas neleidžia mums tikėtis, kad taštos dora bujotų ten, kur tikybiniai principai atmetami.

Geo. Washington.

DRAUGAS

LITHUANIAN DAILY FRIEND

KAINA 2 CENTAI
PRICE 2 cents

CHICAGO, ILL., SEREDA, GEGUŽĖS (MAY) 2 D. 1917 M.
Entered as Second Class Matter March 27, 1914, at Chicago, Illinois under the Act of March 3, 1879.

METAI—VOL. II No. 104

VOKIETIJA PASIULYS TAIKĄ

400 rusų oficerių nužudyta

NUSKANDINTA DIDELIS ANGLIJOS LAIVAS

Riaušės Rusijos sostinėje Petrograde

**VOKIETIJA PASIULYS
TAIKĄ TALKININ-
KAMS.**

HAAGA, geg. 2. — Vokietijos kancleris Bethmann-Hollweg rytoj parlamente turės kalbą ir pasiūlys naują taiką talkininkams, anot pranešimo iš Berlyno.

Apie naujos taikos pasiūlymą buvo pranešta praėjusio bal. 26 dieną. Tuomet buvo pasakyta, kad Vokietija pasiūlydanti tokias taikos sąlygas, kurios bus priimančios ne tik talkininkams, bet ir Suv. Valstijoms.

**NUSKANDINTAS AN-
GLIJOS TRANSPOR-
TINIS LAIVAS.**

Londonas, geg. 2. — Vokiečių nardančioji laivė nuskaudino Anglijos transportinį laivą "Ballarat", 11-120 tonų intilpimo, kuriuo mi buvo gabenama kariuomenė. Visi kareiviai išgelbėta.

Šituo laivų kariuomenė buvo gabenama iš Australijos į Angliją.

**AR VOKIETIJOJE
STREIKAS?**

Washington, geg. 2. — Iš Berlyno gauta žinia, kad vakar diena visoj Vokietijoje praėjusi kuoramiausiai. Bet iš Amsterdamo apturėta žinia, kad vakar Vokietijoje sustreikavo suvirš milijonas darbininkų. Streikininkai reikalauja tik taikos ir taikos.

Nežinia, kame čia yra teisybė. Gal vėliau paaiškės, kas dedasi Vokietijoje.

**EKSPLOZIJOSJE ŽUVO
30 MOTERIŲ.**

Londonas, geg. 2. — Netoli Cologne, Vokietijoje, vienoj amunicijos dirbtuvėj ištikio baisi eksplozija, kurioje žuvo 30 moterių darbininkių.

Pekinas, geg. 2. — Čionai suvažiavę Kinijos provincijų gubernatoriai. Tariai, ar paskelbti karę Vokietijai. Kinijos parlamentas tečiaus priešingas kare.

**400 RUSŲ OFICIERIŲ
NUŽUDYTA REVO-
LIUCIJOS METU.**

Jų tarpe buvo daugelis augštesniųjų.

San Francisco, Cal., geg. 2. — Iš Suomijos sostinės Gelsingforso čionai atkeliavo laivų statytojas G. S. Westman. Revoliucijos metu Rusijoje jis buvo Gelsingforse.

Westman pasakoja, kad kilus revoliucijai Baltijos karės laivyno rusai jurininkai sukilę prieš viršininkus ir nužudę apie 400 savo oficerių. Jurininkai naktį prieš kovo 17 d. perėję per visus oficerių namus ir be pasigailėjimo juos šaudė. Mažai oficerių tegalėjo pasislėpti ir atsiprašyti.

Nužudę ir pagarsėjusį savo admiralą Nepenin, kuris jau buvo palinkęs prie naujos rusų vyriausybės. Žuvę daugelis ir kitų augštesniųjų karės laivyno oficerių.

**PETROGRADE ĮVYKO
RIAUSĖS.**

Petrogradas, geg. 2. — Užvakar čionai įvyko riaušės miesto gatvėse. Pamesta bomba nužudė generolą Kaštalinskį. Bombą pamešęs nežinomas jaunas vyras. Be to į politiškuosius demonstrantus paleista keli šūviai iš revolverio. Buvo sukilusios riaušės, bet veikiai numalšintos. Spėjama, kad tai bus socialistų darbas. Socialistai su anarchistu Leninu priešakyje nori nuversti dabartinę vyriausybę ir šalies valdymą paimiti į savo rankas.

Gegužės pirmoji diena praėjo kuoramiausiai. Įvyko gatvės parodavimai. Buvo prakalbos. Kalbėjo dums pirmininkas Rodzianko, Suv. Valstijų ambasadorius Francis ir kiti. Pasmerkta Lenino pastangos griauti dabartinę Rusijos demokratišką tvarką.

Kansas City, Mo., geg. 2. — Čia sustreikavo duonkepiai, kuomet darbdaviai atsisakė padidinti jiems užmokestį. Gyventojams truksta duonos.

**PATARIA MAŽIAU
VALGYTI.**

Londonas, geg. 2. — Anglijos karalius išleido proklamaciją į gyventojus, patardamas jiems valgi sumažinti vienu ketvirtadaliu, nes Anglijai vis labiau truksta reikalingiausiojo maisto.

**ANGLIJA GLOBOS
PALESTINĄ.**

Washington, geg. 2. — Čionai plenuojama, kad po šios karės Palestina turėtų pereiti Anglijos globon. Tuo reikalu vakar atlaikyta konferencija, kurioj dalyvavo Anglijos užsienių reikalų ministris Balfour ir šios šalies žydai veikėjai.

**VOKIEČIAI APGRIOVĖ
OLANDIJOS MIESTĄ.**

Haaga, geg. 2. — Vokiečių lakunai užpėreitą naktį pametė daugelį bombų ir smarkiai apgriovė Olandijos miestą Zierikzė, gulinti netoli Vokietijos pasienio. Suvirš 100 namų sunaikinta. Trijs žmonės nužudyti. Nors tikrai nepatirta, kas per vieni buvo tie lakunai, bet, sakoma, greičiausia bus vokiečių darbas.

**NEŽINIA AR SIŲS KA-
RIUMENĖ.**

Washington, geg. 2. — Suv. Valstijų kabinetas yra prielankus kuoveikiaus pasiūstį amerikonišką kariuomenę į Prancūziją ir tenai tegu ana išlavinama ir pasiunčiama mušių laukan.

Tečiau neišlavintos kariuomenės siuntimui priešinasi generalis štabas. Šis tvirtina, kad pirmiau reikia namie kareivius išlavinti, o tik paskui pagalvoti apie jų pasiuntimą į Europą.

Tai gi tuo reikalu nieko galutino dar nenuarta.

**GEN. JOFFRE APSILAN-
KĖ SENATO BUTE.**

Washington, geg. 2. — Vakari, kuomet Suv. Valstijų senatas karštai diskutavo apie priverstiniojo kareivavimo bilių, senatan apsilankė Prancūzijos atstovų gen. Joffre ir Rene Viviani. Senatoriai savo darbą ir tvarką laikinai suspendavo ir meilingai pasveikino abudu prancūzu.

**200 MILIJONŲ PRANCU-
ZIJAI IR ITALIJAI.**

Washington, geg. 2. — Suv. Valstijų vyriausybė nusprendė 100 milijonų dol. paskolinti Prancūzijai ir 100 milijonų Italijai.

Washington, geg. 2. — Prancūzijos atstovas Viviani apsilankė pas Samuelį Gompers, Amerikos Darbo Federacijos pirmininką.

**IŠ LIETUVIŲ TREMTI-
NIŲ GYVENIMO
RUSIJOJE.**

Ž. Novgorodas. — Š. m. sausio 29 dieną buvo Ž. Novgorodo skyriaus Lietuvių Draugijos nukentėjusiems nuo karės šelpti metinis visuotinas susirinkimas. Atvyko 30 narių. Pirmininku vienu balsu buvo išrinktas buvusias čia su reikalais Centro įgaliotinis Ciplijauskis, o sekretorium Pr. Ysokas. Šis susirinkimas parodė, kad Ž. Novgorodo lietuviai visuomeningumu žymiais žingsniais eina pirmyn. Per šį susirinkimą nebebuvo tokių karščiavimosi, kaip pernai. Visa ėjo ramiai ir tvarkingai. Buvo daug išreikštų gerų pasiūlymų ir pageidavimų. Dienotvarkė buvo tokia: valdybos apyskaita už praėjusius 1916 metus, Revizijos Komisijos pranešimas, išstojusiųjų narių rinkimas ir visoki pasiūlymai. Susirinkimas, išklauses apyskaitą ir Revizijos Komisijos pranešimą pripažino, kad Valdybos darbinimas buvęs ne visai pagirtinas. Pripažino taip pat, kad kai kurios išlaidos buvo daromos nevisai tinkamai ir nesilaikant jokių normų. Po to skyriaus pirmininkas p. Ciemnolonskis ir sekretorius p. Misevičius atsisakė nuo savo pareigų. Virtus taip dalykams, teko rinkti čia naują valdybą, išskyrus kun. Markelį, kurio susirinkime nebuvo ir kuris tada Liet. Dr. įstatų §8 turėjo įeiti į naują valdybą. Dauguma balsų buvo išrinkti M. Kėkštienė, M. Kriaučiūnaitė, V. Brigmonas, Ignas Krasauskis, Pr. Ysokas ir J. Dvariškis; ir Revizijos Komisijai: F. Kanapa, J. Valunta ir J. Tamošauskis. Naujoji Valdyba pasiskirstė sau pareigas taip: pirmininkas M. Kėkštienė, kasininkas M. Kriaučiūnaitė, vicepirmininkas kun. Markelis, sekretorius Pr. Ysokas; valdybos nariai: Krasauskis, Dvariškis ir Brigmonas. Lauksime intensyvaus darbo iš panaujintos Valdybos, kad palengvintų, jei jau nepašalintų, tą skurdą, kurį kenčia paskutiniu metu mūsų broliai atsidurę šaltuose ir neįaukiuose vingiuotos Volgos krantuose. Y.

**NUSKANDINO 23 NOR-
VEGŲ LAIVUS.**

Londonas, geg. 2. — Per pastarąsias 7 dienas vokiečių nardančios laivės nuskaudino net 23 norvegų laivus 36,000 tonų intilpimo.

Paryžius, geg. 2. — Truksta laikraštinių poperos. Prancūzų laikraščiai savo apėmiu sumažinami. Dienraščiai išeis daugiausia 4 puslapiai.

SVEIKINAME TAUTIETĮ.

Žinomas lietuvis advokatas p. A. Šliakis tapo paskirtas į Board of Directors of the Associated Catholic Charities Chicagos Arkivyskupijoje. Jo Augštoji Malonybė Arkivyskupas J. V. Mundelein mus tautiečiui rašo: "Aš jausiuosi linksmas, jei tamista malonai priimsi paskyrimą į Direktorių Valdybą Katalikiškosios Labdarybės Suvienijime Chicagos Arkivyskupijoje. Tos naujos organizacijos, kurią turi vesti pasaulinių katalikų kuopa, tikslas yra rinkti ir skirstyti lėšas labdaringsoms įstaigoms ir organizacijoms Chicagoje. Jeigu Tamista apsiimsi, aš melčiau pributi į pirmą Valdybos susirinkimą, kuris atsišedus vakare, gegužės 2 d., 8 val. po pietų. Jums širdingai atsidavęs Kristuje (parašas) J. V. Mundelein, Arkivyskupas."

P. Šliakis atsakė mandagiu laišku padėkodamas už paskyrimą ir priimdamas jį. Išreikšdamas gailėstą, kad pirmame Valdybos susirinkime negalės būti, mus tautietis žada pributi tolimesniose.

"Draugas" iš savo pusės linki geriamam p. Šliakiui visokios kloties šitame naujame ir garbingame darbe.

**DU VOKIEČIŲ LAIVŲ
PAVEDAMU TALKI-
NINKAMS.**

Washington, geg. 2. — Iš konfiskuotų amerikoniškuose uostuose vokiečių garlaivių du: "Pola" ir "Carla Mening" Suv. Valstijų vyriausybė paveda talkininkų reikalams. Vienas tenka Prancūzijai, kitas — Italijai.

**NUSKANDINTAS DAR
VIENAS AMERI-
KONISKA LAIVAS.**

New York, geg. 2. — Vokiečių nardančioji laivė nuskaudino dar vieną amerikonišką laivą "Abraham" Anglijos pakraščiuose. Įgula išgelbėta.

**ISLEIDO SMULKIUO-
SIUS POPERINIUS
PINIGUS.**

Berlynas, geg. 2. — Vokietijos vyriausybė pirmu kartą savo šalies istorijoje išleido vieną milijoną poperinių pusmarkių. Šitie pinigai pirmiausia apyvartojasi pasirodė mieste Spandau.

Berna, geg. 2. — Alzase gyventojai badmiriauja. Truksta maisto ir vaikams. Moteris kenčia baisiausius kentėjimus, žiurėdamos į savo išalkusius vaikelius.

**PALIUSUOTŲ IŠTREM-
TŲJŲ PADĖJIMAS
SIBERIJOJE.**

Stockholmas, geg. 2. — Sulgy laikinos rusų vyriausybės manifesto, kuriuomi paskelbta visuotina politiškiems kaliniams amnestija, dešimtys tukstančių politiškių kalinių ir ištremtinių iš tolimųjų Siberijos kraštų norėjo tuojuos sugrįžti į savo gimtinius kraštus europinėje Rusijoje. Jiems visiems vyriausybė pažadėjo veltų geležinkeliais keliavimą.

Tečiau dabartiniais karės laikais atsirado daugelis neįveikiamųjų sunkenybių, kad juos visus laimingai pargabenti Rusijon. Kuone kiekvienas ištremtasis, paliusuotas iš kalėjimų arba policijos priežiūros, atsirado tiesiog apverktinam padėjime. Tiesa, jam kelionė nieko nelėšavo, bet su savi mi jis neturėjo nei reikalingiausių drabužių, nei maisto, nei kitko. Kiekvienas kalinys todėl lukiavo tik kaip nors greičiau gauti sušėpimą nuo labdarių draugų.

Be to politiškių ištremtųjų skaitlius rytuose nuo Uralo pasirodė kur-kas didesnis, negu abelaj buvo manoma.

**Irkucko komitetas.
daug darbuojasi.**

Didžiausia dalis darbo krito ant komiteto Irkucke, kuris visuomet ir dabar pasirodė tikrai pasišvenčiusiu ir nenuilstančiu gelbėti visus tuos nelaiminguosius, kuriuos palietė žiauriojo biurokratizmo ranka.

Kuomet naujoji rusų vyriausybė paskelbė kaliniams ir ištremtiesiems amnestiją, tai į mėnesį laiko iš Rusijos tų nelaimingųjų pagelbai buvo pasiūsta vos 75 tukstančiai rublių. Tuo metu gi minėtas komitetas kalinių reikalams buvo išleides 200 tukstančių rublių. Tuo metu į Rusiją buvo pasiūsta 1,500 asmenų. Be to miestas Čita kasdien į Rusiją išsiųsdavo po 25-kis paliusuotuosius kalinius.

**Rusijoje ren-
kamos aukos.**

Visoj Rusijoje šiandie renkamos aukos paliusuotų iš Siberijos kalinių naudai. Tik vienam Petrograde bankininkai ir pirkiai sudėjo milijoną rublių. Bet, kiek žinoma, tie pinigai nesuėjami į Siberiją, tik jais sušėpami sugrįžusieji iš ten kaliniai į Rusiją.

**Irkuckas —
paliusuotiems centras.**

Irkucko komitetas daugelį pinigų išdalino sušėpimui kalinių tokiuose cen-

truose, kaip Jakuckas, Olekminskas ir Vitimskas, kur politiškių yra tukstančiai suplaukę iš tolimiausių apylinkių. Kai kurie tų nelaimingųjų neturėjo kuo nei apsiauti, nei apsilvkti. Daugelis jų sirgo, buvo reikalingi gydytojų pagelbos. Daugelis jų į tuos centrus atkeliavo rogemis užšalusiomis upėmis. Kai kurie jų sugrįžo su savo pačiomis jakutėmis arba tunguzėmis ir su vaikais. Tokios šeimynos pasirodė blogiausiam stovyje.

Baisus reginiai.

Irkucko gatvėse dažnai pasirodydavo pasibaisėtini reginiai, kuomet būriai apdriskusių ir nusikamavusių politiškių ištiesdavo savo sudžiuvusias rankas į praėivius, maldaudami susimylėjimo. O jų tarpe buvo ir valstiečių ir baigusių augštesnius mokslus vyrų, turėjusių kituomet pelningas vietas. Jie visi biurokratams buvo prasižengę ir už tai turėjo kentėti didžiausius vargus, kol pagaliau tiems vargams nepadaryta galas nuverčius senąją rusų sutrunėjusią vyriausybę.

Visi Irkucko gyventojai todėl tiems nelaimingiems nesigailėjo ir nesigaili aukų. Šėpia juos kas tik gyvas. Net mokiniai ir vaikai paskutines kapeikas atiduoda, kad nelaimingoms buvusios biurokratijos aukoms palezgvinti.

Tokiu budu Irkucko komitetui nemažai suplaukia aukų. Bet jos ir reikalingos. Neįstengiama visų sušėpti. Daugelis buvusių kalinių badauja ir posenovei velka didelius vargus.

Bus blogai, jei pati naujoji vyriausybė nesuteiks visiems politiškiems reikalingos pašėpos. Neužtenka jiems sugrąžinti laisvę. Bet reikia pasirūpinti ir jų likimu.

**PABRANGSIANTI
DUONA.**

Suv. Valstijose kaip mil-tai, taip duona jau ir dabar begalo brangus. Bet kuomet dabar Chicagoje sustreikavo duonkepiai darbininkai, duona, sakoma, dar labiau pabrangsianti.

Federalės vyriausybės agentai atkeliavo Chicagon ir tyrinėja, kas sukėlė duonkepių streiką. Spėjama, ar tik nebus vokiečių darbas. Tuo tarpu duonkepių streikuoją, o gyventojams veikiai prisieis be duonos apsieiti.

ORAS.

Gegužės 2, 1917 m.

Chicago ir apylinkės. — Šiandie giedra ir kiek šilčiau; rytoj nepastovus oras, gali būti lietaus ir šalčiau.

"DRAUGAS"
Lietuvių Katalikų Dienraštis
Eina kasdien išskyrus nedėlidienas.
Prenumeratos kainos:
Chicagoje metams \$6.00
6 mėnesiams \$3.50
3 mėnesiams \$2.00
Kituose S. V. miestuose metams \$4.50
6 mėnesiams \$2.50
3 mėnesiams \$1.50
Ketvergo laida \$2.00
Perkant atskirais numeriais visur po 5c.
Prenumeratą mokėti išlaiko. Laikas skaitosi nuo užrašymo dienos, ne nuo Naujų Metų. Norint perlaikyti adresą visada reikia prisiųsti ir senas adresas. Pinigai geriausia siųsti "Money Order" arba įdeant pinigų į registruotą laišką.
Redakcijai prisiųdę rašalai ir korespondencijos negrąžinami, jei autorius, atsiųsdamas toki rašalą, nepažymi ir neindėdamas krasos žanklėle sugrąžinimui. Visokiais reikalais kreiptis adresuokite:
DRAUGAS PUBLISHING CO., INC.
1800 W. 46th street, Chicago, Illinois
Tel. McKinley 6114.
XX

"DRAUGAS"
Lithuanian Daily Friend
Published daily except Sundays by
DRAUGAS PUBLISHING CO., INC.,
1800 W. 46th street, Chicago, Illinois.
Tel. McKinley 6114. Established 1903
Terms of Subscription: In Chicago
by mail or carrier per year \$6.00
Outside Chicago by mail \$4.50
Thursday edition \$2.00. At News
Stands 5c. a copy. Advertising rates
on application.

Iš Dienos : : Dienon

SV. TĖVO SKIRTOJI LIETUVIAMS DIENA.

Norime, kad mūsų skaitytojų visuomenė žindytų, kas daroma tuomi tikslu, kad pasisektų lietuvių diena katalikų bažnyčiose. Keletą labai aktyvių žinių paduodame čionai žodis į žodį perrašydami iš Amerikos Lietuvių Kunigų Sąjungos rašto, išėjusio 27 bal. 1917 m.

11 dieną šio mėnesio įvyko Brooklyn'e katalikų suvažiavimas, kame įsteigta našlių ir našlaičių fondas, kuris veiks vien tarpe kitataučių. Pas Apaštališkąjį Delegatą Lietuvių dienos reikalais suvažiavimas nuskyrė kunigus J. Ambotą iš Hartford, Conn. ir V. Dargį iš Mt. Carmel, Pa, nuvažiuoti į Washingtoną. Be to, Centro Valdyba Ameriean Relief Fund'o gal atsisauks ir visos Amerikos Episkopata. Tečiaus bus visai neprosalai, jei mūsų žmonės ir mes kunigai judinsime tą reikalą iš apacių.

Bostono Kunigų Sąjungos kuopa išdirbo peną kaip Kunigų Sąjungos provincijos turėtų pasiskirstyti Jungtinių Valstijų Vyskupijas, delei informavimo apie lietuvių dieną. Geistina, kad kunigai susauktų savo provincijų susirinkimus ir pasidalytų, kur kam geriau prieinama.

Bostono prov. kunigai kreipsis į vyskupijas: Bostono (kreipsis kun. T. Žilinskas), Springfield (kun. J. Jakutis), Hartford (kun. Ambotas), Manchester (kun. Urbanavičius), Portland (kun. Daugis), Providence (kun. Aleknavičius), Burlington (kun. Jakutis), Fall River (kun. Urbanavičius).

New York prov.: New York, Brooklyn, Albany, Newark, Trenton, Ogdensburg.

Philadelphia prov.: Baltimore, Charleston, Richmond, St. Augustine, Savannah, Wilmington, North Carolina, Philadelphia, Harrisburg.

Seranton prov.: Buffalo, Rochester, Syracuse, Erie, Seranton.

Pittsburgh prov.: Pittsburgh Altoona, Wheeling, Columbus.

Chicago prov.: Chicago, Alton, Bellville, Peoria ir visos vyskupijos ir pietus ir vakarus (NB. West'uose geistina kad pasidarbuotų kun. Jonaitis iš Nebraska).

Dar-gi Lietuviai kunigai gyvenantieji Clevelande, Grand Rapids, Detroit turėtų pasidarbuoti vyskupijose: Cleveland, Grand Rapids, Detroit, Pt. Wayne, Cincinnati, Indianapolis, Louisville, Covington.

Butų gerai, kad kunigai kreiptųsi asmeniškai, bet jei negalima, tai bent laišku. Čionai pridedu kopiją laiško, kuriuomi Bostono provincijos kunigai kreipėsi į Jo Eminenciją Kardinolą O'Connell ir Šveicarijos Komiteto atsiųkimą apie Lietuvos vargus.

Turime skaityties su tuo, kad Amerikai įsivėlus į karę, negalime tikėtis didesnių pasekmių iš 20 gegužės dienos. Gal dėl tos karės ir Apaštališkas Delegatas, kaip girdėt, nors užuojautą savo išreiškė, bet pats kreipties į Vyskupus lietuvių reikalais atsisakė, palikdamas tai padaryti patiems lietuviams kunigams. Tečiau nežiuriant to viso, turime padaryti iki galui visa, kas bus mūsų galėje.

Turint omenyje visa kas čia buvo paminėta, aš nuoširdžiai prašyčiau gerb. brolių kunigų:

1) Kuogreičiausiai susižinotų tarp savęs padaryti kuopų susirinkimus, kur išdirbti savo apeliinkės viso veikimo pleną.

2) Jei kur vyskupas atsisakytų patsai kreipties į kunigus, tai reiktų išgauti bent užuojautos laišką ir leidimą kreipties lietuviams kunigams į dijeceizijos klebonus su prašymu padaryti tą dieną bažnyčiose kolekta; panašią užuojautą ant rašto ir leidimą išgavo Bostono dijeceizijos lietuvių kunigai iš Kardinolo O'Connell.

4) Kreipianties į klebonus reiktų įdėti kiekvienam bent po 1 egz. atsiųskimo "In aid of martyr people" ir "An Appeal of the Pope" ir nurodyti adresą siuntimui surinktų pinigų ir čekių "American Relief Fund'o for war orphans and widows in Lithuania" išdininko B. Vaisnora - 1514 Carson St., S. S. Pittsburgh, Pa.

4) Nedėdienį 13 geg. perskaityti iš sakyklos atsiųskimą vyskupo Karevičiaus ir katalikų vyskupus, kad tokiu būdu priruošus lietuvių mintį prie aukavimo toje dienoje. Tas atsiųskimas buvo išspauzdintas "Drauge," ir "Darbininke."

Linkėdamas gerų pasekmių Tamstos darbu pasilieku su tikra pagalba

-KUN. T. ŽILINSKAS.

KODELGI NE SOCI- ALISTAS?

Chicago's humbugieriškų "daktarų" jis gi ir "progresyviškos visuomenės" organas baisiai pasipiktino, kam Suv. Valstijų vyriausybė siunčianti Rusijon savo komisiją, kuriai pirminku skiriamas buvęs Suv. Valstijų valstybės sekretorius, paskui federalis senatorius iš New Yorko valstijos p. Elihu Root.

Kodelgi ne koki socialpalaikį vietoję garsaus diplomato Root? Sakysime, kodelgi negalėtų tokios misijos atlikti kadir organo redaktorius?

Šitas lietuviškų socialistų laikraštis sako, kad Root Rusijon nukeliausias ne demokratiją ir laisvę remti, bet, girdi, susiuostyti su Rusijos atžagareiviais ir sutrukdyti tenai revoliucijos plėtojimąsi.

Šitiems lietuviškiems juo dašimėiams vis dar neišgaruoja iš galvų Rusijos revoliucija.

Pasibaigus Rusijoj revoliucijai, dabar ten seka evoliucija, o jie tvirtina savo ir gana!

Jiems norėte norėtusi, kad Rusijoje išnaujo būtų sugražinta carų despotų sostas, jei šalies valdymas nepatenka socialistams.

IR RIMKA NUDULINO I EUROPA.

Ne tik socialistus pagavo manija keliauti į Rusiją, bet pagaliaus ir laisvamanius tautininkus. Socialistai keliauti sukelti ten naują revoliuciją prieš dabartinę "buržuazinę" vyriausybę.

Jie keliauja pasitarinti vokiečių kaizeriui. Bet ko ten keliauja laisvamaniai tautininkai, tiesiog nesuprantama. Juk Lietuva dar randasi karės sukurtyje ir jiems neprieinama, kad pradėjus ten veikti savo pragaistąjį darbą.

Nudulino Šliupas nešinas "vyriausiojo" Lietuvos ministerio portfelu, dabar, kaip mums pranešta, jį pasėkė ir "garsusis liaudininkas" Rimka.

Kai-kurie laisvamanių laikraščiai tvirtina, kad Rimka sirguliuojas, kad gydytojai jam patarę išvažiuoti kur į kalnus. Todėl jis, užuot trankyties po Kardinolus, nusprendė keliauti į Urąų kalnus, kad būtų arčiau Lietuvos. Kas gali žinoti, gal ir jam įteikta koks "ministerio" portfelis.

Bet mes manome kitaip. Rimka iškeliauo Rusijon ne dėl savo nesveikatingumo, koki jis pajutęs po suteiktai jam Bulotienės degradacijai, bet dėl "Ateities" džiūvos. Šitas laikrašpalaiskai jau vos pasituri. Kol jis gyvas prisiėjo Rimkai pasišalinti, kad paskui nebūtų nesmagumų.

ČIA NE TELEGRAMOS KALTOS.

Chicago's lietuviškos "progresyviškos visuomenės" organas, pasipiktindamas atranda, kad pareinančios iš Petrogrado telegramos, kur tikromis spalvomis nupiešiama socialistų ir jų sėbrų anarchistų veikimas, esą neteisingas, esą kapitalistų sufabrikuotos, kad labiaus pakenkti "progresyviškai visuomenei" jos nedoruose darbuose.

Tasai organas negana, kad savo senobiniu ipročiu prunkštąją prieš "sufabrikuotas telegramas, bet dar užsiptuola ant "Draugo," kam šis tas telegramas skelbiąs, kurios gali dar pakenkti rinkimui aukų "revoliucijos" reikalams, nes be Kapsuko dar daugelis kitų "revoliucionierių" žada keliauti buvusion automato caro sostinė. O be "revoliucijos" aukų daugeliui negalima būtų tas padaryti.

"Progresyviškos visuomenės" organas jau kelinu kartu "Draugui" prikašioja neteisingas telegramas.

Matyt, kad tam organui ne tiek rupi "fabrikuotos" telegramos, kiek savas kailis.

"Fabrikuotomis" telegramomis tik prisidengiam, kad nepaaiškėtų desperatiškas to organo stovis vis daugiaus susiprantant lietuviams.

Šiandie dar šiaip taip jam gyvybę palaiko "stebuklingieji daktarai." Šitie su "progresyviškos visuomenės" organo pagelba iš tam-

suolių baigia čulpti paskutinius syvus.

Nepamirškime, kad gyvuoja karės metas. Karės letėna pasieks tuos "daktarus," o tuomet turėsime progą nugirsti tiek sielvartų, kad tai prisiminus net mums patiems bangu darosi.

Ką darysi, kad evoliucija nesulaikoma žengia smarkiaus už mūsų "progresyvišką visuomenę."

NAUJAS LIETUVISKAS LAIKRAŠTUKAS.

Juo yra "Michiganio Ukininkas," leidžiamas kas mėnuo. Leidžia jį M. Valencius, ukių agentas, Hart Mich. Žinomas daiktas, tokas laikraštukas lietuviams ukininkams (farmeriams) būtų naudingas, jei jis būtų daugiau idejinis. Bet dabar paremtas vientik amerikonišku "business'u," butent, kas lietuvių norėtų "pigiai" įsigyti "lietuviškus dvarus," tasai tegu tiesiog kreipiasi į "Michiganio Ukininko" leidėją.

Turime po ranka antrąjį "Michiganio Ukininko" numerį. Mažą formato, keturių lapų. Yra keletas naudingų lietuviams informacijų apie sodnus, augalus, bites ir tt.

Kadangi "Mich. Ukin." sakosi busias bepartyviškas, nekelsias vaidų su nieku, tik skelbsias visa tai, kas palyti ukės reikalus, todėl velijame jam pasisekimo.

JOFFRE REIKALAUJA KARIUMENĖ IŠ AMERIKOS.

Prancužų didvyris, generalas Joffre, kurs dabar su kitais talkininkų atstovais vieši Washingtone, deda visas pastangas, kad S. Vals-tijos tuojaus dalimis siųstų savo kareivius Prancužijon, kur jie būtų išlavinti ir paskui pasiųsti mušių laukan.

Gen. Joffre tą reikalą šitaip argumentuoja: Neims daug laiko Suv. Valstijų kareivius ir oficerius išlavinti Prancužijoje. Juos lavins žymiausi šitos karės ekspertai. Ypač oficerius trumpu laiku galima išlavinti. Amerikoniškas kareivis yra budrus ir supratylvas. - Tokių kareivių S. Vals-tijos turi labai daug. Amerikos kareiviai didžiai pakeltų dviasią talkininkų kareiviams. O tuomet ir karę būtų galima veikiau laimėti.

Gen. Joffre parodė Anglijos pavyzdį. Ji šiaandie Prancužijoje turi milžinišką kariuomenę. Pirm karės Anglijos žmonės neturėjo supratimo apie kariavimą. Gi šiaandie yra kitaip. Šiaandie anglų armijų oficeriai yra ne kokie karės akademių auklėtiniai, bet daugiaus juristai, pirkliai ir kitokių profesijų žmonės.

Šituos visus generalo Joffre nurodymus ir argumentus šios šalies vyriausybė nuodugniai apsarstys, kadangi jina yra sudariusi visai kitoniškesnius planus kas link kariuomenės siuntimo į Prancužiją.

Tikslingumas ir mintis.

Jieškodami naujų tiesų, gamtamoksliai pradeda rinkti, kiek galėdami, daugiau atsitikimų tyrinėjamoje srityje. Renkant reikia žiūrėti, kad tie atsitikimai būtų kuojvairiausios išvaizdos, idant darant paskui išvedimus, šitie nebūtų vienusiškai. Tokis tiesos jieskojimo budas vadinasi indukciija.

Mes rupinomėsi sužiūrėti kuojvairiausios tikslingumo rūšis, kad musieškės indukciijos išvedimas nepasidarytų vienusiškais. Tam tikslui ižiūrėjome pratingą žmogaus veiksmą, kudikio ir gyvulio instinktą, mašiną ir negyvosios gamtos rūpestį gyvumais. Apdirbkime protu tas artimas, o bet-gi įvairias, faktų rūšis.

Kad žmogus suderina keltą įvairių veiksmų mintydamas apie vieną iš jų išeinančių pasekmę, tat aišku. Ta tiesataip plačiai pritirta kaip plačiai žmonės gyvena. Ją per visą žmonių gyvenimo ilgį galima buvo pertikrinti nuolat. Nėra, nereikia ir negali būti platesnės ir pilnesnės indukciijos, kaip ta, kad tikslingą žmogaus veikimo sudaro mintis.

Gyvulių apsiėjime matyti taip-gi labai daug tikslingų veiksmų, tečiaus daugelis žmonių nepripažįsta gyvuliams minties. Šio gyvulių psichologijos klausimo mes tuom tarpu negildinsime. Jei-gi jie mintija, tai jų tikslingieji veiksmai priklauso prie vienos rūšies su žmonių tikslingais veiksmais. Jei-gi gyvuliai nemintija, tai tikslingi jų veiksmai priklauso prie vienos rūšies su nemintijančio kudikio žindimu ir su visa gaudidele sritimi instinktyvių tikslingų veiksmų, esančių ir užaugusiuose, net pačiuose protinguose, žmonyse.

Instinktyvis veikimas turi bendrą su mašina, kad 1-a juodu abudu yra tikslingu, 2-a kad juodu abudu savo tikslo nežino, 3-ia kad juodviejuose abiejuose veikia nerudviejų sukabinėtas ir suderintas iš įvairių dalių mechanizmas. Kaip tik-tai diržas, uždėtasis ant motoriaus tampa uždėtas ir ant kuliamosios mašinos rato, taip ji ima kult, nors joje nebūtų nei kiek javų. Visi jos įvairių dalių skaitlingi veiksmai yra protingi ir tikslingi javams per ją einant. Bet javų nėsant jie yra be jokio tikslo: ir spragilų sukimas ir sparnų vėjas ir kratomųjų kopečių judėjimas.

Taip-pat betiksliai buva ir instinkto labai sumanin-gai suderinti įvairūs ir skaitlingi veiksmai. Tas pats niežėjimas padaro norą pasikasinėti tikslingai, kada-kapjais bereikalo perdaug-smitelkęs į vieną vietą. Bet žaizdai gijant ir šašui jau esant ant jos, kraujas taip pat susitelkia gausiau ir tą vietą, kad gijimas eity greičiau. Tada pasikasinėjimas netik yra betikslis, bet stačiai kenksmingas. Tą patį matome valgio ir gėrimo instinktuose. Juodu abudu

yra geru. Bet perdaug valgyti ir perdaug gerti yra kenksminga. Kova su girtybe yra stiprinimas protinio tikslingumo, kad taisyty instinktinio tikslingumo klaidas.

Instinktinis ir mašininis tikslingumas turi bendrą dar ir ketvirtą daigtą, butent, kad juodu, apskritai budame tikslingu, nemoka patys pažinti aplinkybių, kuriose veiksmas pasidaro tikslui priešingas.

Plačiau apie instinkto tikslingumą ir jo klaidas galima rasti didžio prancužų gamtos mokslininko Fabre'o veikale "Les souvenirs entomologiques" (Užrašai vabalų prigimtį tyrinėjant). Aktyvių akvyvau-si to mokslininko tyrinėjimai apie širšių instinktą, kaip jos savo busiantiems vaikams parupina gyvos mėsos, ne nužudydamos žiugus, o tik taip juos įžeidamos, kad tie negalėtų gintis nuo širšaičių-sragių. Čia perdaug vietos užimti, jei norėtume atkartoti ilgas ir smulkias Fabre'o pastabas, prirodočias, kad širšė visą savo sumaningiausiąją medžioklę ir tos medžioklės laimikio prirengimą vaikams, daro kaip mašina, nežinodama savo darbo tikslo.

Argi tat mes neturime teisės sakyti, kad yra labai tikslingų veiksmų be minties? Taip. Ir mašina ir instinktas minties neturi. Mašinos prigimtis žmogui prieinamesnė ir geriau iš-tirta už instinkto prigimtį, delto bendrųjų ypatybių tyrinėjimą reikia pradėti nuo mašinos.

Ji pati minties neturi, bet be minties ji neatsirado. Jos ratai, pakojos, peiliai, žiotys ir kiti daiktai sudėti ir sutaisyti vienam tikslui. Kaip augščiau minėtieji marškiniai, taip ir mašina yra tikslingo veikimo padaras. Ne mašinos mintis kulia javus jos spragilais vėto jos sparnais, krato šiaudus jos kopėčiomis, bet mintis žmogaus, kuris spragilus, vėjasparnius, kopėčias ir kitas dalis sutai-kė vienam darbui. Tai-gi mašinos tikslingumo priežastis yra be abėjo mintis.

Atrandame, kad dvi, rodos, taip tolymos tikslingumo išvaizdos: protingo žmogaus veiksmas ir mašina vis-gi turi tą bendrą, kad abiejų tikslingumo šaltinis yra mintis. Skirtumas tik tame, kad žmogaus tikslingumo mintis yra jame pačiame, o mašinos tikslingumo mintis yra ne joje, bet ją padariusiame asmenyje. Neslėpdami to skirtumo, žmogaus tikslingumą pavadin-sime imanentišku, o mašinos — transcendentišku.

Dabar klausimas, instinkto tikslingumas, ar immanentiškas, ar transcendentiškitai sakant, ar mintis sudariusioji tikslingai veikiantį instinkto mechanizmą yra tame pačiame mechanizme, ar kame nors kitame?

Čia vėl tyrinėsimė labiaus prieinamą mums instinktą, butent žmoginį. Kraujo bė-

gimas mumise yra, beabėjo, tikslingas mechanizmas. Nuo mūsų pačių pareina kartais, kad širdis arba smarkiau arba lėčiau susitraukia, smarkiau arba lėčiau plaka kraują į gyslas. Tečiaus mes gerai žinome, kad anaipol ne mes patys kraują bėgimo sistemą susistatėme. Daug lengviau yra užvesti kuopukiausia kanalizaciją didžiausiame sostapiuje, negu organizuoti vidutinišką kraujo bėgimo sistemą paprasto žmogelio kune. Aš bepročiu pavadinčiau asmenį, kurs mane kvieštų įrengti kanalizaciją, kad ir Marijampolėje. Tečiaus manyje yra kanalizacijos sistema geresnė negu Chicagoje, nes manosios kanalizacijos darbininkai dar nei kartą nestreikavo ir kunas nei viena pusdienį neliko be reikalingo skystymo. Aišku kaip saulė, juk ne aš pasidariau sau kraujo tekėjimo sistemą manyje.

(Pabaiga bus No. 105)

Jusų pinigų turi būti padėti geroje anglijoje va stijos bankoje

Second Security Bank
OF CHICAGO
Milwaukee Ave. Kampas Western Ave.
3% ant Jusų Pinigų
Amara Penedelais ir Subatomis valandais iki 8 valandų
Skoliname pinigų ant Namų
Parsiunčiame pinigus į Europą ir galima gauti Laivokartes

ISTEIGTA 1888 M.
KASPAR STATE BANK
PO PRIMITURA VALSTIJOS!
KAPITALAS \$600,000
Mes mokame 3 proc. ant Pinigų. Mes parduodame Foreign Money Orders ir visas dalia svieto.
William Kaspar — Pirmininkas
Otto Kaspar, — Vice-pirmininkas
Chas. Krupka, — Vice-pirmininkas
August Fieck — Amst. Kasierius
Joseph Klyka — Kasierius
1900 Blue Island Ave.
CHICAGO, ILL.

SEKELIAS BANKOS SAUGUMO,
Chicago Clearing House Narys.

Bankos priklausančios prie Chicago Clearing House yra po jos at-sargia prižiūrimos. Laikis nuo laiko, bent sykį į metus, Clearing House reisoriat nuodugniai ištiria savo bankų atvori ir buvų jo vedimo. Visi pinigai yra suskaituoti, notos, bondai, mortgage ir kitos apsaugos peržiūrimos ir patikrintos, pinigai kitose bankuose patikrinti ir nitingos ištirtos. Tikslai tikra apsauga vertė gali būti kungose parody-at Abėjotina tvarka arba atargumas, yra nedidėdžiama. Jeigu banka nustoja savo Clearing House teistų, tas yra bankas jos abėjotinas svieto.

Tikslai tvirtiausios ir saugiausios bankos gali but Clearing House nariai.

The Chicago Clearing House prieduosis užtikrina, kad įvairūs pirmi dešimt metų nuo to laiko nei viena Clearing House banka ne subankrutijo. Reikalaujant, Clearing House bankas atsisia viena ki tai su pagelba.

The American State Bank pri-klauso prie Chicago Clearing House, yra po jos prižiūrima, mudojant jos teistėms ir lėduoda penkias pilnas atskaitas į metus.

Ji taipgi yra po Valstijos prie-žiūra, yra reguliaciškai tirinėjama ir kas meta išduoda penkias pilnas atskaitas Bankiniai Valdybai Valstijos Illinois.

Pinigai sudėti šioje bankoje yra išmokami ant kiekvieno pareikla-avimo.

Čia galima gauti Firmas Auk-so Mortgage. Taipgi Aukso Mortgage Bonus po \$100.00 ir \$500.00. Šis bankas yra atstokanėmus Lietuviams.

Čia kalba Lietuviškai ir Lenkiškai.
Kapitalas ir pervirkis: \$600,000.00

J. J. Stepius
Presidentas
AMERICAN STATE BANK,
Kampas: Blue Island Ave., Looson ir 18-tos gatvės.
ATDARAS: Penedelais, Ketver-gala ir Subatomis iki 8:30 val vak

LIETUVIAI AMERIKOJE

WAUKEGAN, ILL.

Susitvėrė lietuvių vaikų draugija.

Šiame miestelyje nepersejamai susitvėrė vaikų draugija vardu Sv. Aniole Sargo. Laikė Velykų ši draugija buvo surengusi smagų vakarą. Dainavo choras, rodyta gyvieji paveikslai, solo dainavo p-lės O. Šimaliūtė ir F. Rajunūtė. Po to buvo lošiama linksma kome dijelė "Nepasisekė Marytei". Lošimas pavyko gerai. Paskui dar skambinta piano, šokta ir tt.

Lai pasekmingiausiai ilgiausius metus gyvuoja ši vaikų draugijėlė!

Gegutė.

HOMESTEAD, PA.

Vyčių veikimas.

Balandžio 22 d. š. m. Lietuvių Vyčių 11-ta kuopa po bažnytinėje svetainėje laikė susirinkimą, kuriuo pradžioje buvo malda. Paskui tapo perskaitytas protokolas, atsilginta su mokesčiais ir pradėta svarstyti bėgantieji reikalai. Pirmiausiai nutarta gegužės 14 dienoje surengti smagų vakarą. Po to daug kalbėta apie naujai įsteigtą knygynėlį, kuris šiomis dienomis tapo atidarytas. Knygynėlio prižiūrėtojai išrinkti p.p. Jonas Grebliūnas ir V. Krauzlis. Knygos bus galima gauti du kartus per savaitę — nedėlionis ir ketveriais nuo 8 iki 9 valandų karais. Daugiau 14 dienų negalima laikyti knygų.

Patartina, kad kuodaužiausiai šio miesto lietuvių pasinaudotų tuomi apšvietos šaltiniu-knygynu.

Artojas.

HOMESTEAD, PA.

Iš vyčių veikimo.

Balandžio 21 d. š. m. L. Vyčių 11-ta kuopa Wilmerdinge, Pa. statė scenoje "Audra Giedroje." Apart minėto veikalo dar buvo deklamacijos, dainos ir tt. Pirmiausiai vyčių choras, vedant p. J. Senuliui, sudainavo Vyčių himną. Paskiau merginų choras sudainavo "Čiulba ulba paukšteliai." Po šių dainų sekė deklamacijos. Apie moterų privalumus deklamavo p. Medonis, A. Aučiūtė sakė eiles "Ant marių krantelio." Laikė antros pertraukos p. J. Bulevičius deklamavo "Neužmirškime vargstančių." A. Aučiūtė — "Rytų vėjas." Po lošimo dar sudainuota kelios dainos ir tautos himnas buvo užbaigta vakaro programos. Lošėjai savo užduotis atliko gerai, tik dėl trukumo scenerijos geistino išpučio negalima buvo padaryti. Dainos taipogi gan gerai pasisekė. P-lė A. Aučiūtė pasirodo yra labai gabi deklamatorka. Visoje Pittsburgo apylinkėje sunku rasti geresnę eilių sakytoją. Tik gaila, kad Wilmerdin-

giečiai neskaitytina atvyko į šį vakarėlį. Gal jie manė, kad Homesteado vyčių tikslas buvo padidinti savo kasą. Jeigu tikrai taip mone, nete, wilmerdingiečiai, tai labai apsirikote. Homesteado vyčiai surengė pas jus vakarėlį, ne su tikslu pasipelninti, bet kad sukelti tarp wilmerdingiečių dviasią, paskatinti juos prie veikimo.

Minėtąjį veikalą musikė kuopa taipogi statė scenoje 23 d. balandžio š. m. Duquesne, Pa., Carnegie knygynų salėje. Vakaras neblogai pavyko ir šiame mieste, tik žmonių nedaug buvo. Už įžangą nieko nereikėjo mokėti. Vietoje to tapo padaryta rinkliava. Iš viso sumesta \$20.80. Kadangi buvo manyta daugiau aukų surinkti, tai jų dalį žadėjome paskirti nukentėjusiems dėl karės sušępti, tačiau pasirodo, kad savo užmanymo negalėjome įvykinti, kadangi neskaitytinos aukos vos vos padengs visas išlaidas.

Aukavo sekantieji:

A. Mikalaitis	\$1.00
A. Jurginis	1.00
A. Šuntras	1.00
A. Ručevičius	1.00
K. Pilkauskas	1.00
D. Baliūnas	1.00
K. Vasiliauskas	1.00
G. Žeronas	50
A. (pav. neišskait.)	50
A. Slavin	50
A. Akveičiūtė	50
M. Paulauskienė	50
N. Zizas	50
S. Jasukauskas	50
B. Baliumienė	50
A. Griaučienė	50
Z. Bernotienė	50
P. Zapalskis	50
J. Vaišnora	50
F. Sankauskas	50
A. Skimas	50
P. pav. neišskait..)	50
M. Graičius	50
V. Busaitis	50
V. Klamaičius	50

P. M. Gri...

PRANESIMAS S.L.R.K.A.
BOSTONO APSKRICIO
KUOPOMS

S.L.R.K.A. Bostono apskricio susivaižavimas įvyks gegužės mėnesio 27 dienoje, 1-oj val. po pietų, šv. Jurgio parapijos svetainėje (St. James st.), Norwood'e, Mass. Kadangi Susivaižavimo seimas jau ne užu kalnų, tai geistina, idant visos kuopos teiktųsi atsiųsti savo atstovus. Nuo 10 narių galima siųsti vieną atstovą. Kuopos, kurios negalės atsiųsti susivaižavimui delegatų, pasistengkite priduoti savo nutarimus ant rašto. Jūs reikite siųsti sekančiu adresu: V. Kudraka, 37 Franklin st., Norwood, Mass.

Prie progos pažymime, kad apskricio susirinkime, laikytame rugsėjo 3 d. buvo nutarta, kad kiekviena kuopa į apskricio išdą mokėtų į metus po 5 centus nuo nario. Taigi, malonėkite neužmiršti šio nutarimo. Geistina, idant duokles prisistumėte iki susivaižavimo išdininko A. Čiginskio vardu (35 Lafayette st., Worcester, Mass.) Apskr. pirm. V. Kudraka, rašt. A. Vaisackas.

Portepiono istorija.

Labiausiai pragarsėjęs dabartiniuose laikuose muzikališkas instrumentas fortepionas vystėsi yt sragė į peteliškę. Jo istorija dar negana gerai iširta. Rodosi, kad fortepionas prasidėjo iš instrumento vadinamo monokordu, kurį vartojo balso tyrinėtojai. Monokordas, kaip pats vardas parodo, yra tai skrynute ant kurios ištempta viena styga (striuna). Ilgainiui ta skrynute jau turėjo keturias vienap skambančias stygas ir vadinosi kanonas. Pagaliaus, vi-duramžių laikais, stygų skaičius padaugėjo net iki 8-nių ir todėl visas šis prietaisas pradėjo vadintis polikordu (daugelstygiu). Išradus klaviaturą (plaktulius, mušančius stygas) polikordas persikeitė į klavikordą, kuris gyveno net iki devyniolikto metašimčio pradžios. Lietuviai jį vadindavo levikartu. Klavikordo garsai buvo labai tyri. Klavikordas, turbūt, atsirado šešiolikto metašimčio pradžioje. Vokiečiai giriasi, kad jie tą padarė. Neužilgo po klavikordo gimę spinetas, kuris labai buvo megiamas septyniolikto metašimtyje. Spineto išradėjas buvęs italas iš Venecijos Giovanni Spinetti. Viena spineto rūšis vadinosi klavimbalo (clavieymbalo), kuris džiaugėsi populiškumu XVIII metašimčio pabaigoje. Klavimbalo tas panešėjo į dabar vartojamą fortepioną, o minėtasis sinetas buvo kurkas mažesnis. Visuose tuose instrumentuose plaktukai mušdavo stygas vienokiu smarkumu.

Spėjama, kad 1711 metais italas Bartolomeo Cristofori išrado būdą padaryti, kad sulys muziko noro plaktukai muštų stygas smarkiau arba lėčiau. Savo išradimą Christofori pavadino "Cembalo ai marteletti" (plaktukinis cimbalas). Po Cristoforio tuojaus fortepioną pasidirdino francuzas Mariuz ir vokiečys vargonininkas Schroeter. Kadangi itališkai smarkus balsas vadinas forte, o tylesnysis piano, delto Cristoforio išradimą laikurie vadina fortepiano, o kiti pianoforte.

Labiausiai gi šį malonų išradimą patobulino iki dabartinės konstrukcijos Sebastijonas Erard, kuris gimė 1752 m. Elzacijos mieste Strausburge. Sebastiano Erardo tėvas buvo neturtingas ir savo sūnų tegalėjo išmokinti tik daildyžiant. Vos teturėdamas šešiolik metų liesas Sebastijonas iškeliavo Paryžiun, kur visai bėgo ieškoti laimės, garbės, turtų. Tada Elzasas priklausė francuzams. Paryžiuje Erardas netrukus gavo dailydės darbą pas tulą fortepianų išdirbėją. Erardas dirbo stebėtinai uoliai ir stebėtinai protingai. Jis atidžiai tyrinėjo išdirbystės taisykles. Darbdavis emė pavydėti, vaikiniui fortepianų dirbimo paslapčių ir padarė milžinišką klaidą — pravarė gabų darbininką.

Bet darbščiam vaikiniui pritarė laimė. Buvusio darbdavio konkurentas priėmė Erardą pas save ir suteikė

darbą net prie paties fortepianų mechanizmo.

Taip jis pasielgė, viena, iš keršto ir, antra, kad buvo girdejes apie Erardo gabumus. Taigi nei kiek neapsiriko.

Kartą jų dirbtuvėje gauta užsakymas padaryti smulkesnės ir tobulesnės konstrukcijos fortepianą. Visi senesnieji darbininkai atsisakė tą išpildyti. Pradėjo mėginti Erardas ir darbas jam kuogeriausiai pavyko. Taip gero skambėsio fortepiano niekur dar nebuvo buvę. Visa Paryžiaus aristokratija žinanti muziką, gerėjosi juomi.

Erardo vardas kas kart plačiau skambėjo, jo garbė kijo, jis gaudavo daugybę užsakymų, užvedė pažintis su protingais žmonėmis, nuo kurių dar daugiau sužinodavo apie fortepianų dirbimą.

Neilgai trukus Erardas draug su broliu įsteigė fortepianų išdirbimo bendrovę. Pramonė pavyko kuopuikaučiai: pelnas plaukė plačiausiomis upėmis. Revoliucijos laiku Erardai išbėgo Londonan ir taipogi įsteigė fortepianų fabriką. Sebastijonas Erardas nuolat išradinėjo naujus patobulinimus. Visi brolių bendrovės reikalai ejo kuopuikaučiai. Sebastijonas Erardas mirė 1831 metais Prancuzijoje savo puikiuose rumuose La Muette. Erardo Prancuzijoje įsteigtos fabrikos dar ir po šiai dienai gyvuoja po vardu "Pleyel et Erard" firmos. Jose kas met padaroma fortepianų beveik už 4 milijonus frankų.

Ne viena sūkybė padeda žmonėms pralobti. Gabumai su sąžiningumu, darbštumu, ištvermingumu ne vieną vargšą padarė didžturčiu. Sūkybe igytasis pinigais yra prakeiktas, kaip Judokšiaus grašis. Ir jis pats išbėga iš kišenio ir teisingai uždirbtą skatiką išveda.

SKAITYKIT IR PLATINKIT
"DRAUGA"

Suv. Valstijų auksas.

Kas pakėlė šitą pasaulinę karę?

Jų pakėlė viskas ir niekas; butent, irant ypatingai—niekas, gi abelnai žiurint — viskas. Karė smogė taip, kaip didžiulė audra vasaros karštoje dienoje. Karės pragaiština Europą intraukė ten viešpatavęs nenormalis politikos, šeiminkavo ir finansų stovis. Tą pripažįsta visi diplomatai. Todel jie dabar ir tvirtina, kad busimoji taika tą nenormalį stovį turės pašalinti. Ir tik tuomet taika bus pastatyta ant stiprių pamatų.

Apskritojų šeiminkavimo klausimai po karės bus iškristi savaimi sulys igimtų ekonominių įstatymų. Bet kur kas sunkiau bus sutvarkyti pinigų klausimą.

Kariaujančios šalys karės vedimo didžiules lėšas padengia banknotais (popieriniais pinigais), kurie tik tuomet turi savo vertę, jei jie yra pilnai gvarantuojami aukso išteklumi, guliniu tų šalių ižuose. Ir todėl kariaujančiose šalyse šandie sunku kur rasti nors trupinėlį to brangaus metalo. Jis visas sugrobtas ir uždarytas valstybių ižuose. Nes kuodanguai ižde yra aukso, tuo daugiau šalies vyriausybei galima paleisti apyvarton popierinių pinigų. Bet kadangi šitos karės metu išlaidos pasidarė baistai didelės, tai kaipurios kariaujančios šalys paleido apyvarton daugiau popierinių pinigų, negu juos tikrai gvarantuotų auksas.

Pasibaigus karai šitą nenormalį popierinių pinigų potvinį prisieis išlyginti taip, kad jie turėtų tikrąją vertę. Bet kaip ir kada tas bus atlikta, niekas negali pasakyti, nes visose šalyse maža aukso.

Antai Vokietija karės metu išleido popierinių pinigų vertės \$5,600,000,000. Iš šitų pinigų šalies ižde sukratas auksas gvarantuoją

tik \$1,400,000,000. Kiti visi likusieji pinigai neturi jokios vertės.

Maždaug toksai stovis yra Prancuzijoje ir Anglijoje su Rusija. Prancuzija su Anglija daugelį savo aukso atvežė į Suv. Valstijas. Tas, žinoma, labai žymiai sumažino tų šalių popierinių pinigų vertę.

Dabar Suv. Valstijų ižde aukso yra tiesiog perteklius. Gi, katra šalis turi daugiau sia aukso, ta visam pasauliui ir nustato pinigų kursą. Todel šandie pinigų kursą diktuoja tik Suv. Valstijos.

Pirm karės pinigų kursą visam pasauliui diktavo Anglija, nes ji turėjo daugiausia aukso. Bet šandie Amerikos doleris galingesnis už Anglijos šterlingą, ir visų kitų šalių pinigų.

Po karės Europos šalims bus vargas, kuomet prisieis popierinius pinigus pakeisti aukso.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI.

P-ui Jonui Ališauskui. Apie tą patį atsitikimą gavome pranešimą nuo kito korespondento.

P-nui North Sideiui. Labai ačiū už žinutę, bet ši syki ji netilps: viena, kad trumpai apie tai jau esame

rašę, antra—nesmagu mirusio žmogaus asmenį per daug užgauti.

Jozefinizmo apginėjui. Rašidami apie Jozefinizmą, mes nieko, nei gero nei blogo, nežinojome apie tamstą, todėl negalėjome tamstos užgauti arba peikti. Jozefinizmo vardas ne nuo tamistos, o nuo Vokiečių Imperatoriaus Juozapo, kuris mirė 1790 metais, tai yra jau 126 metai, kaip jis po žeme.

DIENTRAŠTIS

"DRAUGAS"

Kituose Miestuose

Kainuoja tikta:

\$4.50

Metams

CHICAGOJE

\$6.00

A. A. SLAKIS

ADVOKATAS

Miesto ofisas: Room 615
19 So. La Salle St., Chicago, Ill.
Tel. Randolph 6146

gyvenimo vieta

255 So. Halsted Street

Tel. Dover 5386

EXTRA!!!

Lietuviški Škapleriai.

Tik ką aplaikėme siuntinį Lietuviškųjų Karmelitanų Škaplerių, kurių ilgą laiką negalėjome gauti. Užsakimai bus veikiai išpildomi. Kainuoja pora (su saite) 15c. Pinigus galima siųsti krasos ženklėliais.

Taipgi aplaikėme siuntinį naujų rožančių. Kainuoja po 10c., 15c., 20c., 25c., 75c., \$1.25 ir \$2.00. Užsakimai bus veikiai išpildomi, kada su užsaku siunčiami ir pinigai kartu.

Mažiaus dolerio siųskite krasos ženklėliais, adresuojant:

"Draugas" Pub. Co.

1800 W. 46 St., Chicago, Ill

DOVANU DUODAMA
\$200.00 PININGAIS.

DUNBAR yra pačiame distrikte

30 MIL. DOLERIŲ VALDŽIOS ARMOUR PLATE PLENTO

DUNBAR siulo Du Šimtu Dolerių \$200.00 pinigais UŽ GERIAUSI, trumpiausią ir pilniausią aprašymą SIO PUKAUS miesto, šis miestas turi geriausias progas visiems.

DUNBAR!!!

Rašykite tuojaus norint platesnių žinių sekančių antrašų:

DUNBAR LAND CO. D. A.

Box 801

Charleston, W. Va.

